

Sakspapir

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Jarle Lunde	K2-K40, K3-&13	24/692

Saksnr	Utval	Type	Dato
022/26	Villreinnemnda for Setesdalsområdet, arbeidsutvalet	PS	18.09.2026

Uttale til justert utbyggingsløyising for opprusting og utviding av Røldal-Suldal kraftverk. Villrein

Forslag til vedtak

Villreinnemnda for Setesdalsområdet viser til tidlegare uttalar i saka, inkludert uttale til konsesjonssøknaden frå 2024 og uttale til tilleggsutgreiinga for villrein frå februar 2026.

Nemnda registrerer at Lyse Kraft har justert prosjektet etter at tilleggsutgreiinga for villrein vart gjennomført. Det er positivt at omsynet til villreinens bruk av Holmavatnet vinterstid er gitt større merksemd enn i den opphavlege søknaden, og at det er foreslått restriksjonar på pumping i samband med islegging og etablering av stabilt isdekke. Nemnda vurderer dette som eit steg i rett retning.

Samstundes meiner nemnda at dei sentrale villreinfaglege problemstillingane framleis ikkje er løyste.

- Tilleggsutgreiinga stadfesta at Holmavatnet er eit viktig funksjonsområde og ein viktig vintertrekkveg for villrein. Nemnda meiner framleis at kunnskapsgrunnlaget er prega av vesentleg uvisse når det gjeld korleis pumping, auka reguleringshøgde og tilførsel av vatn frå Isvatnet vil påverke isforholda i magasinet. Dokumentert bruk av isen frå desember til mars gjer at avståing frå pumping i den perioden villreinen nyttar isen framleis framstår som det sikraste avbøtande tiltaket.
- Nemnda registrerer vidare at den opphavleg omsøkte løysinga med avvikling av aktiv regulering i Isvatnet er teken ut av prosjektet. I den justerte søknaden blir reguleringa vidareført, og Isvatnet skal framleis tappast til Holmavatnet vinterstid. Sjølv om tappinga skal skje med lågare vassføring over eit lengre tidsrom enn i dag, vil dette gi eit ekstra tilsig til Holmavatnet i den perioden villreinen nyttar isen. Dette tilsiget kjem i tillegg til naturleg tilsig og eventuell pumping. Nemnda kan ikkje sjå at konsekvensane dette kan få for vasstandsendringar, rakedanning og villreinens bruk av isen på Holmavatnet er tilstrekkeleg vurderte.
- Nemnda meiner òg at konsekvensane av å auke reguleringshøgda i Holmavatnet frå 10 til 15 meter framleis ikkje er tilstrekkeleg utgreidde. Ei slik utviding av

reguleringssona kan medføre auka risiko for oppsprekking og råkedanning i dei områda der villreinen går inn og ut på isen.

- For Votna vurderer nemnda at dei sentrale villreinfaglege problemstillingane i liten grad er endra gjennom den justerte søknaden. Utbyggingsløyisinga vil ikkje gi vesentlege endringar i magasinmanøvrering eller isforhold samanlikna med den opphavlege søknaden.

Nemnda meiner at Votna må vurderast ut frå den funksjonen området kan få i framtida. Når E134 på sikt blir lagt i tunnel og ferdsla i området blir redusert, kan Votna få auka betydning som beite- og trekkområde mellom Setesdal Ryfylke og Hardangervidda. Dersom magasinet skal kunne fungere som framtidig beite- og trekkområde, må nødvendige avbøtande tiltak avklarast som ein del av konsesjonsbehandlinga. Dette kan omfatte fysiske tiltak som landbru eller tersklar for å sikre kryssing ved dårlege isforhold, samt driftstiltak som sikrar gode og føreseielege isforhold vinterstid. Nemnda meiner framleis at avståing frå pumping i den perioden villreinen nyttar isen er det mest treffsikre avbøtande tiltaket.

- For villreinen er samla belastning avgjerande. Setesdal Ryfylke villreinområde har raud tilstand etter kvalitetsnorma og er frå før sterkt påverka av vasskraftutbygging, vegar, ferdsel og andre tekniske inngrep. Klimaendringar med meir variable vinterforhold aukar behovet for funksjonelle beiteområde og trekkvegar. Nemnda meiner derfor at føre-var-prinsippet må tilleggjast stor vekt i denne saka.

På bakgrunn av dette vurderer Villreinnemnda at den justerte utbyggingsløyisinga ikkje i tilstrekkeleg grad løyser dei sentrale villreinfaglege utfordringane som er peika på gjennom høyringsprosessen, og vil rå NVE til å ikkje gi konsesjon til utbyggingsløyisinga slik ho no ligg føre.

Sand, 18.09.2026

Vedlegg:

NVE - Høyring av justert søknad for nye kraftverk i Røldal
Lyse - Røldal-Suldal kraftverk - justert utbyggingsløsning for opprusting
Lyse - Vedlegg 1 – Justering av tekniske planer og søknader
Lyse - RSK OU - Tilleggsvurderinger miljø og samfunn II

Lyse Kraft har sendt NVE ei justert utbyggingsløsning for opprusting og utviding av Røldal-Suldal kraftverk. NVE har sendt denne på høyring.

SaksopplysningarBakgrunn

Villreinnemnda gav uttale til konsesjonssøknaden om opprusting og utviding av Røldal-Suldal kraftverk i oktober 2024. Nemnda rådde då NVE frå å gi konsesjon slik prosjektet var omsøkt. Det vart særleg vist til negative konsekvensar for villrein knytt til Holmavatnet og Votna, stor samla belastning i villreinområdet og manglande kunnskapsgrunnlag omkring isforhold og trekkfunksjon.

På bakgrunn av innspel i høyringsrunden påla NVE tiltakshavar å gjennomføre ei tilleggsutgreiing for villrein. Tilleggsutgreiinga vart ferdigstilt i 2025 og sendt på høyring. Utgreiinga gav ny kunnskap om villreinens arealbruk, trekkveggar og funksjonelle område, med særleg vekt på Holmavatnet og Votna.

I februar 2026 vurderte Villreinnemnda at kunnskapsgrunnlaget var styrkt. Samstundes peika nemnda på at tilleggsutgreiinga stadfesta Holmavatnet og Votna som viktige funksjonsområde for villrein, og at usikkerheita knytt til framtidige isforhold framleis var stor.

Lyse Kraft har no sendt inn ei justert utbyggingsløsning. Endringane blir grunngevrne med nytt kunnskapsgrunnlag, vidare teknisk modning av prosjektet og dialog med aktuelle fagmyndigheiter. Målet har vore å redusere miljøkonsekvensane utan å svekkje samfunnsnyttan vesentleg.

Nye dokument i saka er vedlagt. Alle tidlegare dokument er å finne på NVE si side om saka: [Konsesjonssak - NVE](#)

Endringar i forhold til opphavleg søknad - Vestre vassdrag

I den justerte utbyggingsløysinga er Novle 2 pumpekraftverk teke ut av prosjektet. Dette inneber at:

- inngrep ved Liamyrene fell bort
- inngrep i Valldalen fell bort
- pumping frå Valldalsmagasinet til Votna fell bort
- samla deponivolum blir redusert med om lag 500 000 m³

Auka effekt i vestre vassdrag skal i staden oppnåast gjennom auka slukeevne og installert effekt i Røldal 2 kraftverk.

Norconsult konkluderer med at det ikkje er venta vesentlege endringar i

magasinfyllingsmønsteret ved Votna samanlikna med den opphavlege søknaden. Rapporten legg vidare til grunn at påverknaden på isforholda ved Votna truleg vil vere som omtalt i den opphavlege konsesjonssøknaden, og at det ikkje er venta vesentlege endringar samanlikna med den opphavlege omsøkte løysinga verken når det gjeld magasinvasstandar eller isforhold.

Lyse Kraft viser til at til at mogelege ytterlegare avbøtande tiltak knytt til Votna er vurderte. Selskapet legg til grunn at slike tiltak per i dag vil ha avgrensa effekt så lenge dagens trasé for E134, ferdsel og andre forstyringsfaktorar framleis er til stades.

Endringar i forhold til opphavleg søknad - austre vassdrag

Isvatnet: I den opphavlege søknaden var det lagt opp til at den aktive reguleringa av Isvatnet skulle avviklast. Isvatnet skulle deretter få stabil vasstand nær høgaste regulerte vasstand, og vatnet skulle i større grad renne naturleg mot Tverrå.

I den justerte søknaden blir dagens regulering av Isvatnet vidareført. Lyse Kraft opplyser at dette er grunngjeve med at Isvatnet i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget er vurdert å ha avgrensa betydning for villreinens arealbruk, samstundes som reguleringa har vesentleg produksjonsmessig verdi.

Lyse Kraft legg opp til at vintertapping frå Isvatnet skal skje med lågare vassføring over eit lengre tidsrom enn i dag. Vatnet skal framleis overførast til Holmavatnet. Tidlegare praksis med tapping på om lag 15 m³/s over ein kort periode skal etter planen erstattast med ei tapping på om lag 1,5 m³/s over ein lengre periode vinterstid.

Holmavatnet: Den justerte søknaden inneheld eit nytt forslag til manøvreringsregime for Holmavatnet vinterstid. Lyse Kraft opplyser at formålet er å leggje til rette for islegging når forholda ligg til rette for dette, og deretter ta særskilt omsyn til villreinens bruk av området etter at stabilt isdekke er etablert.

Lyse Kraft skisserer mellom anna følgjande hovudelement:

- ingen pumping til Holmavatnet i periodar der naturgitte forhold ligg til rette for islegging
- etter at stabilt isdekke er etablert kan pumping skje innanfor nærare fastsette rammer
- pumping skal ikkje overstige produksjonen samla over ei kalenderveke
- pumping skal maksimalt gi ei vasstandsheving på om lag 10 cm per døgn ved gjeldande fyllingsgrad
- vurderingar knytt til islegging og manøvrering skal dokumenterast og kunne leggjast fram for vassdragsmyndigheitene.

Den justerte søknaden inneber ikkje endringar i forslaget om å auke reguleringshøgda i Holmavatnet frå 10 til 15 meter ved å senke lågaste regulerte vasstand med ytterlegare 5 meter.

Vurdering

Samanlikna med situasjonen då Villreinnemnda uttalte seg til konsesjonssøknaden i 2024, ligg det no føre eit betre kunnskapsgrunnlag. Tilleggsutgreiinga frå NaturRestaurering har gitt meir kunnskap om villreinens arealbruk, trekkvegar og betydninga av isforhold ved Holmavatnet og Votna. Utgreiinga stadfesta samstundes fleire av dei problemstillingane Villreinnemnda tidlegare hadde peika på.

Samstundes er kunnskapsgrunnlaget framleis prega av vesentleg uvisse når det gjeld framtidige isforhold. Utgreiingane dokumenterer at stabile isforhold er viktige for villreinens bruk av Holmavatnet, og peikar samstundes på at isforholda ved Votna kan få aukande betydning dersom området får større funksjon som beite- og trekkområde i framtida. Utgreiingane gir likevel ikkje sikre svar på korleis pumping, magasinmanøvrering, auka reguleringshøgde og endra tilsig vil påverke isdekke, råkedanning og funksjonelle trekkvegar gjennom vinteren. Dette gjeld særleg samverknaden mellom pumping, naturleg tilsig, overføring frå Isvatnet og den planlagde utvidinga av reguleringssona i Holmavatnet. Det er nettopp på dette punktet konfliktpotensialet mellom prosjektet og villreininteressene er størst.

Holmavatnet

Tilleggsutgreiinga stadfesta at Holmavatnet er ein viktig vintertrekkveg og eit sentralt funksjonsområde for villrein. Dokumentert bruk av isen frå desember til mars viser at stabile og føreseielege isforhold er avgjerande for funksjonen til området.

Det er positivt at Lyse Kraft no foreslår eit eige manøvreringsregime for Holmavatnet. Intensjonen bak tiltaket er god, og forslaget representerer eit steg i rett retning samanlikna med opphavleg søknad. Samstundes meiner sekretariatet at dei foreslåtte restriksjonane framleis er for lite konkrete til at det er mogleg å vurdere korleis dei vil fungere i praksis.

I den opphavlege søknaden var det lagt opp til å avvike den aktive reguleringa av Isvatnet. Vatnet skulle då få stabil vasstand nær HRV, og tilsiget skulle i større grad følgje naturlege avrenningsmønster ned mot Tverrå. Dette vart omtalt som ein positiv miljøeffekt ved prosjektet.

I den justerte søknaden går Lyse Kraft bort frå denne løysinga. Reguleringa av Isvatnet blir vidareført, og vintertappinga blir oppretthalden, men med lågare vassføring over eit lengre tidsrom enn i dag. For villrein er Isvatnet i seg sjølv av avgrensa betydning samanlikna med Holmavatnet. Endringa er likevel relevant fordi ei tidlegare tidlegare føreslått miljøforbetring fell bort, samstundes som Isvatnet framleis blir overført til Holmavatnet vinterstid.

Sjølv om den nye tappeløysinga reduserer dei høge kortvarige tappingane som skjer i dagens situasjon, vil dette gi eit ekstra tilsig til Holmavatnet i den perioden då villreinen brukar isen. Sekretariatet kan ikkje sjå at konsekvensane dette kan ha for isforhold og råkedanning er tilstrekkeleg vurderte.

I den justerte søknaden blir reguleringshøgda i Holmavatnet framleis auka frå 10 til 15 meter ved å senke lågaste regulerte vasstand. Villreinnemnda har tidlegare peika på at dette kan auke risikoen for oppsprekking og råkedanning i strandsona og i dei områda der villreinen går inn og ut på isen. Sekretariatet meiner framleis at konsekvensane av ei auke i reguleringshøgda på 50 prosent ikkje er tilstrekkeleg utgreidde.

I tidlegare uttale til tilleggsutgreiinga peika Villreinnemnda på at avståing frå pumping i den perioden villreinen brukar isen framstår som det sikraste avbøtande tiltaket. Den justerte søknaden går eit stykke i denne retninga, men legg framleis opp til pumping etter at stabilt

isdekke er etablert. Etter sekretariatet si vurdering er det derfor framleis usikkert om dei foreslåtte restriksjonane vil vere tilstrekkelege for å sikre villreinens bruk av Holmavatnet.

Votna

Norconsult legg til grunn at den justerte utbyggingsløyisinga ikkje vil gi vesentlege endringar i magasinfyllingsmønster eller isforhold ved Votna samanlikna med den opphavlege søknaden. Tiltakshavar sin eigen rådgivar vurderer derfor at dei tidlegare villreinfaglege vurderingane for Votna framleis er gjeldande.

Novle 2 pumpekraftverk er teke ut av prosjektet noko som gjer at inngrepsomfanget i vestre vassdrag dermed blir redusert. Sekretariatet meiner likevel at dei viktigaste villreinfaglege problemstillingane ved Votna i liten grad er endra. Tilleggsutgreiinga la til grunn at området kan få auka betydning som beite- og trekkområde dersom E134 blir lagt i tunnel, og at betydinga av gode og føreseielege isforhold då vil auke tilsvarande.

Sekretariatet deler ikkje Lyse Kraft si vurdering om å utsette avbøtande tiltak til eit seinare tidspunkt. Reguleringsplanen for ny E134 over Haukelifjell er vedteken, og vurderinga av Votna må ta utgangspunkt i at tunnelloysinga kjem og at ferdsla i området då blir kraftig redusert.

Villreinnemnda har tidlegare peika på at tiltak som kan sikre kryssing av magasinet ved dårlege isforhold bør utgreiast nærare, og at avståing frå pumping i den perioden villreinen nyttar isen framstår som det mest treffsikre avbøtande tiltaket. Etter sekretariatet si vurdering må slike tiltak vurderast og avklarast som ein del av konsesjonsbehandlinga.

Sekretariatet legg derfor til grunn at sidan isforholda og magasinmanøvreringa ved Votna i praksis er vurdert å bli om lag som i den opphavlege søknaden, står også dei sentrale villreinfaglege problemstillingane ved Votna i hovudsak ved lag.

Klima og samla belastning

For villreinen er samla belastning avgjerande.

Setesdal Ryfylke villreinområde har raud tilstand etter kvalitetsnorma. Området er frå før påverka av omfattande vasskraftutbygging, vegar, ferdsel og andre tekniske inngrep.

Tilleggsutgreiinga peikar på at klimaendringar vil føre til meir variable vinterforhold, meir nedising av beite og større behov for funksjonelle trekkvegar mellom ulike delar av leveområdet. Når klimaet gjer villreinens handlingsrom mindre, aukar betydinga av å ta vare på dei funksjonsområda og trekkrutene som framleis fungerer.

Sekretariatet meiner derfor at vurderingane av Holmavatnet og Votna må sjåast i lys av både framtidige klimaendringar og den samla belastninga i villreinområdet. Når dei naturgitte forholda i seg sjølv blir mindre stabile, aukar betydinga av at reguleringa ikkje påfører villreinen ytterlegare utfordringar.

Samla vurdering

Den justerte utbyggingsløyisinga representerer fleire positive justeringar samanlikna med den opphavlege søknaden. Særleg gjeld dette at omsynet til villreinens bruk av Holmavatnet no er innarbeidd i prosjektet gjennom forslag om eit eige manøvreringsregime vinterstid.

Samstundes vurderer sekretariatet at dei viktigaste villreinfaglege problemstillingane ikkje er løyste. Med bakgrunn i den store usikkerheita knytt til framtidige isforhold ved Holmavatnet, manglande vurderingar av konsekvensane av auka reguleringshøgde og overføring frå Isvatnet, den uavklarte situasjonen ved Votna og den samla belastninga på villreinområdet, meiner sekretariatet at føre-var-prinsippet framleis må tilleggjast stor vekt.

Sekretariatet vurderer at den justerte utbyggingsløysinga ikkje i tilstrekkeleg grad løyser dei sentrale villreinfaglege utfordringane som er peika på gjennom høyringsprosessen, og vil derfor rå Villreinnemnda til å gi NVE råd om å avslå søknaden slik han no ligg føre.

18.09.2026 Villreinnemnda for Setesdalsområdet, arbeidsutvalet

Handsaming:

Ingen merknad
Samrøystes vedtak

VRN-AU - 022/26 Vedtak:

Villreinnemnda for Setesdalsområdet viser til tidlegare uttalar i saka, inkludert uttale til konsesjonssøknaden frå 2024 og uttale til tilleggsutgreiinga for villrein frå februar 2026.

Nemnda registrerer at Lyse Kraft har justert prosjektet etter at tilleggsutgreiinga for villrein vart gjennomført. Det er positivt at omsynet til villreinens bruk av Holmavatnet vinterstid er gitt større merksemd enn i den opphavlege søknaden, og at det er foreslått restriksjonar på pumping i samband med islegging og etablering av stabilt isdekke. Nemnda vurderer dette som eit steg i rett retning.

Samstundes meiner nemnda at dei sentrale villreinfaglege problemstillingane framleis ikkje er løyste.

- Tilleggsutgreiinga stadfesta at Holmavatnet er eit viktig funksjonsområde og ein viktig vintertrekkveg for villrein. Nemnda meiner framleis at kunnskapsgrunnlaget er prega av vesentleg uvisse når det gjeld korleis pumping, auka reguleringshøgde og tilførsel av vatn frå Isvatnet vil påverke isforholda i magasinet. Dokumentert bruk av isen frå desember til mars gjer at avståing frå pumping i den perioden villreinen nyttar isen framleis framstår som det sikraste avbøtande tiltaket.
- Nemnda registrerer vidare at den opphavleg omsøkte løysinga med avvikling av aktiv regulering i Isvatnet er teken ut av prosjektet. I den justerte søknaden blir reguleringa vidareført, og Isvatnet skal framleis tappast til Holmavatnet vinterstid. Sjølv om tappinga skal skje med lågare vassføring over eit lengre tidsrom enn i dag, vil dette gi eit ekstra tilsig til Holmavatnet i den perioden villreinen nyttar isen. Dette tilsiget kjem i tillegg til naturleg tilsig og eventuell pumping. Nemnda kan ikkje sjå at konsekvensane dette kan få for vasstandsendringar, råkedanning og villreinens bruk av isen på Holmavatnet er tilstrekkeleg vurderte.

- Nemnda meiner òg at konsekvensane av å auke reguleringshøgda i Holmavatnet frå 10 til 15 meter framleis ikkje er tilstrekkeleg utgreidde. Ei slik utviding av reguleringssona kan medføre auka risiko for oppsprekking og råkedanning i dei områda der villreinen går inn og ut på isen.
- For Votna vurderer nemnda at dei sentrale villreinfaglege problemstillingane i liten grad er endra gjennom den justerte søknaden. Utbyggingsløyisinga vil ikkje gi vesentlege endringar i magasinmanøvrering eller isforhold samanlikna med den opphavlege søknaden.
Nemnda meiner at Votna må vurderast ut frå den funksjonen området kan få i framtida. Når E134 på sikt blir lagt i tunnel og ferdsla i området blir redusert, kan Votna få auka betydning som beite- og trekkområde mellom Setesdal Ryfylke og Hardangervidda. Dersom magasinet skal kunne fungere som framtidig beite- og trekkområde, må nødvendige avbøtande tiltak avklarast som ein del av konsesjonsbehandlingsprosessen. Dette kan omfatte fysiske tiltak som landbru eller tersklar for å sikre kryssing ved dårlege isforhold, samt driftstiltak som sikrar gode og føreseielege isforhold vinterstid. Nemnda meiner framleis at avståing frå pumping i den perioden villreinen nyttar isen er det mest treffsikre avbøtande tiltaket.
- For villreinen er samla belastning avgjerande. Setesdal Ryfylke villreinområde har raud tilstand etter kvalitetsnorma og er frå før sterkt påverka av vasskraftutbygging, vegar, ferdsel og andre tekniske inngrep. Klimaendringar med meir variable vinterforhold aukar behovet for funksjonelle beiteområde og trekkvegar. Nemnda meiner derfor at føre-var-prinsippet må tilleggjast stor vekt i denne saka.

På bakgrunn av dette vurderer Villreinnemnda at den justerte utbyggingsløyisinga ikkje i tilstrekkeleg grad løyser dei sentrale villreinfaglege utfordringane som er peika på gjennom høyringsprosessen, og vil rå NVE til å ikkje gi konsesjon til utbyggingsløyisinga slik ho no ligg føre.